

Przełom polityczny 1989 r.

28

Podsumowanie

Polecenia podsumowujące

1. Oceniam wpływ obrad Okrągłego Stołu na losy Polski.
2. Charakteryzuję kampanię wyborczą i przebieg wyborów czerwcowych w 1989 r.
3. Omawiam pierwsze reformy rządu Mazowieckiego i oceniam ich skutki dla państwa.

Ku przełomowi

XI 1985 – rezygnacja generała Wojciecha Jaruzelskiego z funkcji premiera na rzecz stanowiska przewodniczącego Rady Państwa. Dostrzeganie przez część środowisk komunistycznych potrzeby zmian w państwie, czynnikiem sprzyjającym dojściu do władzy w ZSRS Gorbaczowa i pierestrojka.

Amnestia i referendum

VII 1986 – ogłoszenie amnestii i w konsekwencji uwolnienie prawie wszystkich więźniów politycznych. Utworzenie Rady Konsultacyjnej przy przewodniczącym Rady Państwa, ocieplanie wizerunku reżimu na arenie międzynarodowej. Mimo ostrożnej liberalizacji pogarszanie się nastrojów społecznych. Główną przyczyną brak efektów w polityce gospodarczej. XI 1987 – referendum w sprawie tzw. drugiego etapu reformy gospodarczej, zakończone porażką obozu władzy.

Początek dialogu komunistów z opozycją i obrady Okrągłego Stołu

V i VIII 1988 – dwie fale strajków w Polsce i żądanie ponownej legalizacji NSZZ „Solidarność” przyczynami podjęcia przez komunistów rozmów z opozycją. Mieczysław Rakowski premierem – początek przemian gospodarczych w kierunku gospodarki wolnorynkowej. 6 II – 5 IV 1989 – obrady Okrągłego Stołu – podjęcie decyzji o przeprowadzeniu wyborów do sejmu (65% mandatów dla PZPR i jej sojuszników, 35% mandatów w wyniku demokratycznych wyborów) i senatu (100% mandatów w wyniku demokratycznych wyborów), ustanowieniu urzędu prezydenta (urząd w rękach komunistów) oraz o legalizacji NSZZ „Solidarność”.

Wybory czerwcowe 1989 r.

Przygotowanie przez komunistów ordynacji wyborczej faworyzującej w wyborach do sejmu obóz władzy. 4 VI 1989 – wybory do parlamentu – sukces opozycji i porażka obozu władzy. VII 1989 – wybranie przez Zgromadzenie Narodowe Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta.

Rząd Tadeusza Mazowieckiego i pierwsze zmiany

VIII 1989 – Tadeusz Mazowiecki pierwszym niekomunistycznym premierem Polski. XII 1989 – nowelizacja konstytucji PRL, m.in. przywrócenie tradycyjnej nazwy państwa: Rzeczpospolita Polska, usunięcie zapisu o przewodniej roli PZPR, dodanie zapisu o swobodzie tworzenia partii politycznych. I 1990 – likwidacja PZPR. Początek 1990 – rozpoczęcie realizacji reform gospodarczych, plan Balcerowicza. Wiosna 1990 – likwidacja SB i MO, w to miejsce powstanie Urzędu Ochrony Państwa i Policji; reforma administracyjna.

Polecane publikacje

- P. Codogni, *Wybory czerwcowe 1989 r. U progu przemiany ustrojowej*, Warszawa: IPN, 2012.
- A. Dudek, *Reglamentowana rewolucja. Rozkład dyktatury komunistycznej w Polsce 1988–1990*, Kraków: Znak, 2014.
- J. Skórzyński, *Okrągły Stół. Wynegocjowany koniec PRL*, Kraków: Znak Horyzont, 2019.

